

ÉVRE ÉV JÖN

A *Palócföld* eltelt fél évszázadában számos eredeti és különleges, a megszokottól eltérő lapszámot vehettek kezükbe az olvasók. Ebben az októberi számban látszólag nincs semmi különös, de csak látszólag. Valójában itt minden az időről szól, hiszen a lap szerzői vagy a témák, akikről-amikről írtak mind-mind kerek számú jubileumhoz kötődtek. A legkisebb szám, az 50, a legnagyobb 450. Közötte pedig megannyi kisebb nagyobb, de mindenképpen jelentős évforduló van.

Madáchra is mennyi minden emlékeztet. Ebben az évben van halálának 140. évfordulója, de 150 éve annak is, hogy az a tragikus losonci bál lezajlott, amely az Asszony tragédiáját okozta. Negyven éve van már Nógrádnak Madách-díja és ez a négy évtized meghatározó a magyar Madách-kultusz történetében. És 20 éve zajlanak minden év október első szombatján a Madách irodalmi nap eseményei is. Mindehhez kötődik T. Pataki László, aki hetvenéves örökifjan gazdag újságírói, írói munkásságának nagy részét a Madách kultusz szolgálatában töltötte le, igazságot akarván szolgáltatni, Fráter Erzsébetnek. A magyar közvélekedés merevségét ismerve, még sokévnnyi feladat áll előtte.

De szólnunk kellett Balassi Bálintról, ezúttal Szigethy Gábor esszéjében (a *Palócföld*nek Balassi-száma is megjelenik a 450. születésnapra), s nem feledkezhetünk meg a 300 éve kezdődött Rákóczi szabadságharc gazdag megyei vonatkozásainak követéséről sem.

És aztán sorba jönnek az írások: a heves megyei születésű Bajza Józsefre 200. születésnapján az a 60 éves Kerényi Ferenc emlékezik, aki ezer szállal kötődik Nógrád megyei jelenkori műveltségének formáláshoz, hagyományainak és értékeinek felmutatásához. A száz éve elhunyt Jókaira – micsonda életrajzot írt róla Mikszáth – Lászlóffy Csaba kis esszéje emlékeztet, a száz éve született Keresztury Dezsőről pedig Ács Anna szól, felmutatva a 20. századi szellemi élet meghatározó személyiségének sokszínűségét. És az is 100 éves évforduló, hogy Mikszáth hazatért Nógrádba. 1904-ben vette meg a horpácsi fundust, hogy néhány nyár után aztán a nógrádi táj színeinek és hangulatának emlékével lépjen át az örökkévalóságba.

Köszöntsük a többieket is: a 75 éves Botka Ferenc irodalomtörténészt, aki évtizedes kutatómunkával tárja fel Déry Tibor életművét és ugyanilyen, de érzelmileg még mélyebb elkötelezettséggel jár haza szülőföldjére a gyökerekhez s közben rátalál ismeretlen Kosztolányi írásokra. Köszöntjük Solymár József író, akit ugyan Heves is magáénak vallhatna, de közös palóc örökség az életműve, amelyet mostanában színes könyvek és tévéfilmek

formájában tár fel. És R. Várkonyi Ágnes, akiről Nógrádban de a Kárpát-medencében sem kell többet leírnunk a nevénél, mert neve, személyisége, életműve kitörölhetetlenül ott van a magyar történettudományban. Horváth Istvánt is 65. születésnapján köszönjük, mint a 20. századi megyetörténet kiváló kutatóját. (Akit a közelmúltban Nógrád megye díszpolgára címmel tüntettek ki.)

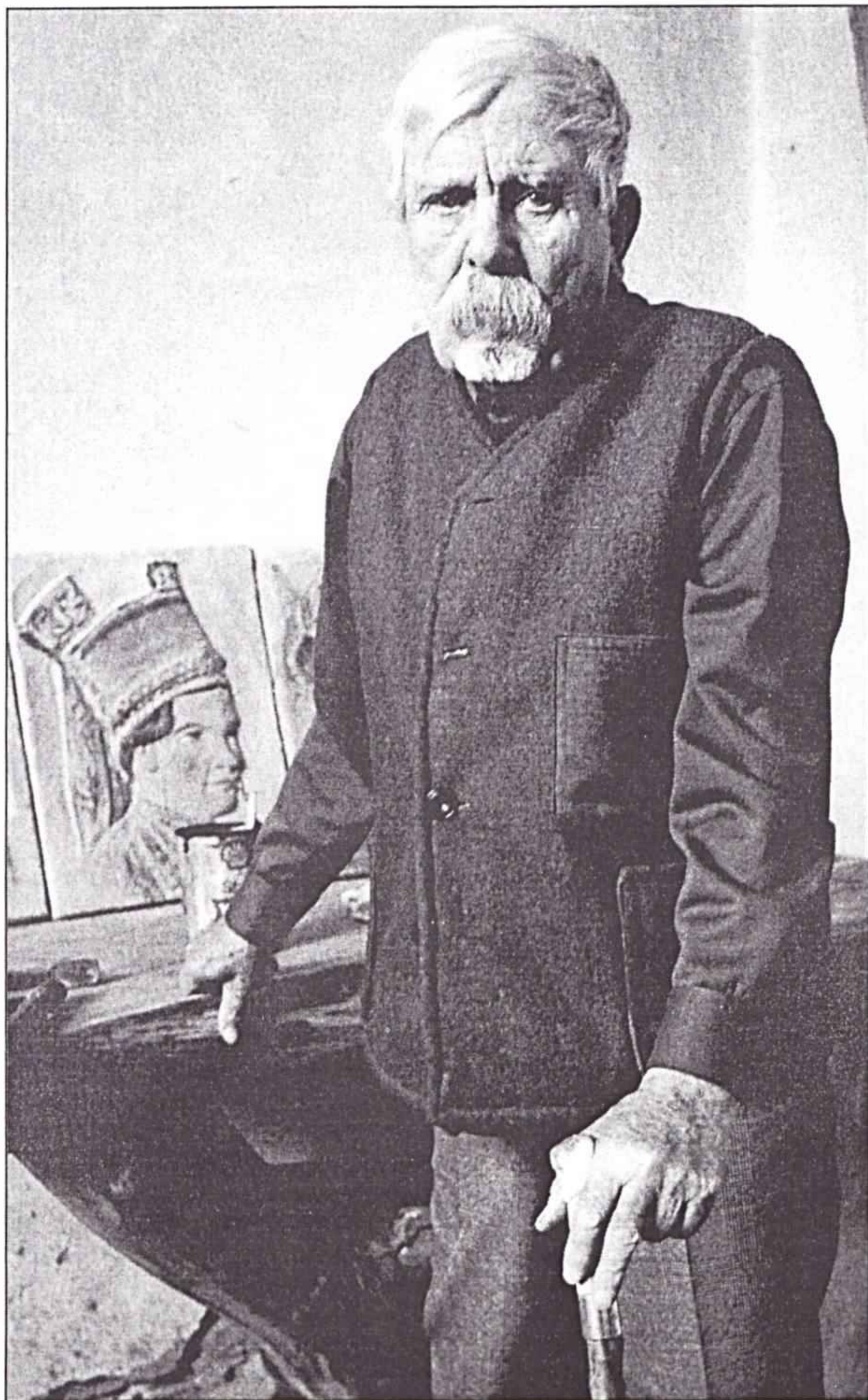
És örülünk a többiek szép évfordulójának is. A Salgótarjából indult csodálatos képzőművészek: Fábián Gyöngyvérnek, az egy-egy kép erejével most feltűnő és kerek évfordulós Mustó Jánosnak, lendületes, nagyformátumú piktúra létrehozójának, Földi Péternek szürreális festői világok létrehozójának. Emlékezzünk Bojtor Károlyra, aki öt esztendeje maga is emberhalász lett, belépve képei halhatatlan dimenzióiba. Velünk vannak a kerek dátumú költők is, akik évek, évtizedek óta a Palócföld kedvelt szerzői, de életművük a kortárs magyar költészet szerves részévé vált. Ők: Géczy János, Kalász Márton, Pék Pál.

Még két alkotót kell kiemelnünk. Egyikük Ács Irén, a szécsényi születésű fotóművész, aki mostanában töltötte be nyolcvanadik életévét. Nem szép dolog egy művésznő életkorát közölni, de csak azért tesszük, mert mi magunk sem hisszük róla. Vitalitása, alkotói szenvedélye és mindenekelőtt Nógrádhoz kötődő érdemei révén egyszerűen kortalanná vált.

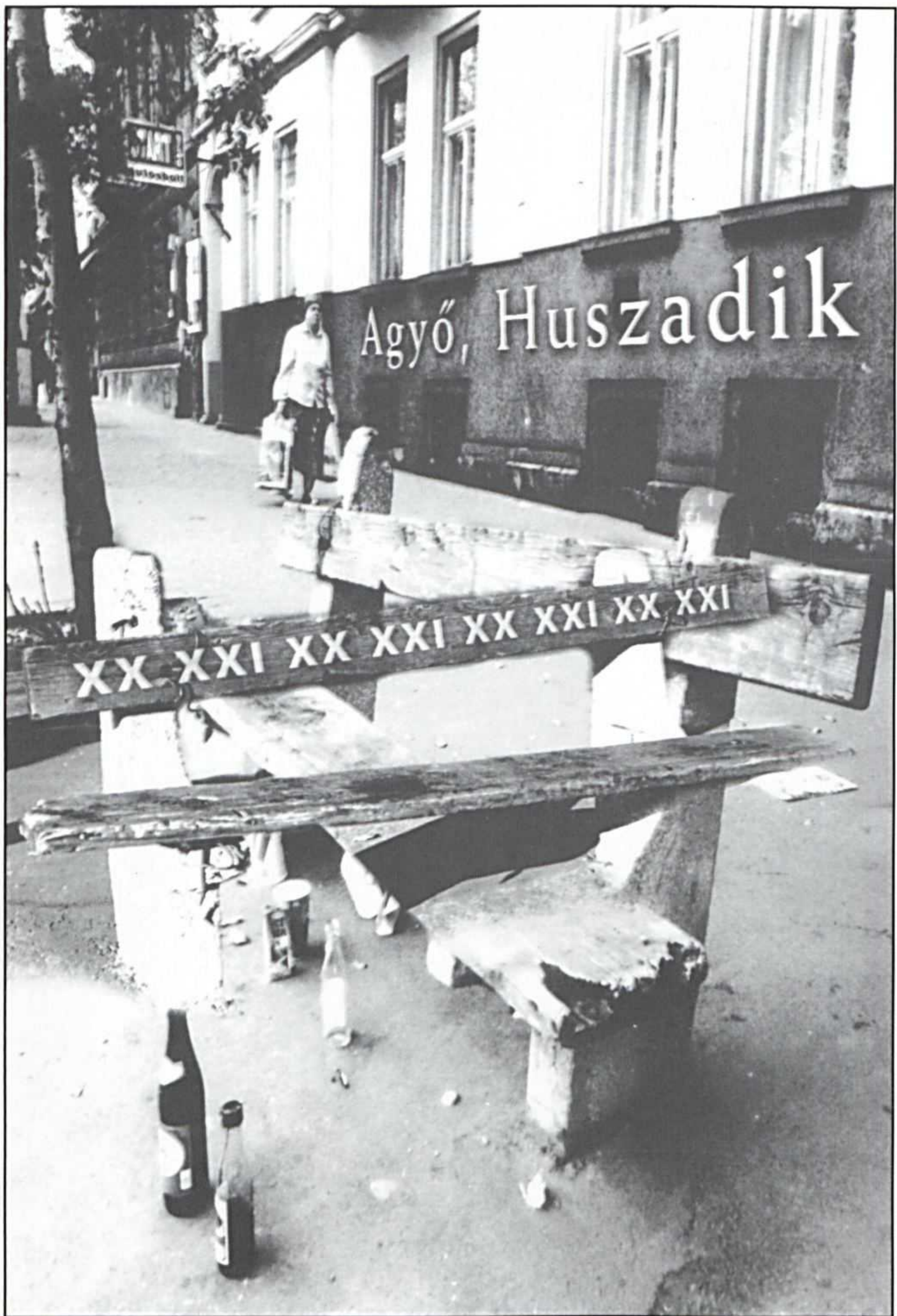
A másik alkotó Nagy Pál. Meghatározó viszony fúzi szülővárosához, sok szép és sok kellemetlen emlékekkel tarkítva. De soha egy pillanatra nem szűnt meg tarjáninak lenni, fél évszázados párizsi élete ellenére sem. A modern európai költészetet köti be személye és életműve a magyar s mindenekelőtt a nógrádi irodalmi értékek végtelen folyamatába.

És még... a szerkesztő itt megáll, s arra gondol, ki mindenki maradt ki e testes folyóiratszámból. Hát persze hogy lesz reklamáció, az efféle összeállításoknak ez a sorsa. De hadd emlékeztessenek mindenkit: a *Palócföld* történetének csak az első ötven esztendeje telik most le. Előttünk áll az újabb ötven esztendő, örökifjú és halhatatlan szerzők és olvasók reményében.

(p.m.)

Ács Irén: id. Szabó István benczúrfalvi műtermében (1980-as évek)

Ács Irén: Agyó, Huszadik

